Št. 65. V Gorici, dne 16. avgusta 1898. Tečaj XXVIII.

SOČA

(Izdaja za deželo).

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdanjih, in sicer: vsak **torek** in **petek,** izdaja za **Gorico** opoldne, izdaja za **deželo** pa ob 4. uri popoldne, in stane z **„Gospodarskim Listom“** in s kako drugo uredniško izredno prilogo vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . gld. 6·—
pol leta . . . . . » 3·—
četrt leta . . . . . » 1·50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 9 v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. **Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.**

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od «Soče» trikrat mesečno in stane vse leto gld. 1·20.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Uredništvo in odpravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v II. nadstr. zadej. — Urednik sprejemlje stranke vsak dan od 11. do 12. ure predpoldne.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo **le upravništvu.**
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglasi in poslanice
se računijo po petit-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.
Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen «Soče» in «Primorca» še **„Slovansko knjižnico“,** katera izhaja mesečno v snopičih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vseletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v «Slov. knjižnici» se računijo po 20 kr. petit-vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. »»» Bog in narod! ««« «Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. J. Krmpotić) tiska in zal.

Odkod izvirajo nasprotstva

predelski železnici?

Iz neke spomenice posnemamo to-le:

Ker Ogri hočejo, da uspeva Reka na škodo Trstu, a morejo uspeh doseči le dotle, dokler nima Trst krajših in boljših zvez z deželami v ozadju, kakor Reka; ker nekateri življi, ki simpatizujejo z Ogri, žele, da Trst vsled pomanjkanja železniških zvez propada, ter bi jim ugajala radi tega nastala nezadovoljnost; ker menijo dalje veliki akcijonarji južne železnice, da bi imeli, ako se zgradi železnica: Predél-Ture, manjše dohodke v prometu, in bi jim ne bilo mogoče odstopiti pri podržavljenju južne železnice iste za tako visoko ceno, kakor mislijo, in ker pa končno vsi ti ne trde, da bi bila odveč druga železniška zveza s Trstom, so se poprijeli drugega načela, češ, da tudi oni pripoznavajo potrebo, zgraditi drugo tržaško železnico, toda po njihovem nazoru bi bilo koristno to le takrat, ako se zgradijo druge železniške črte mesto predelske.

Železniške črte, katere so nasprotniki stavili proti črti: Predél-Ture, so bile vedno tako izbrane, da bi se po istih, ako se zgradijo, ne dalo doseči smotra, za katerim stremi vprašanje o drugi tržaški železnici, poleg tega pa bi pri tem Reka ne zgubila nič in tudi ne južna železnica, za kar se jim gré v prvi vrsti.

S tem konkurenčnim načrtom so spojili še sredstvo, spraviti do medsebojnega prepira dežele in mesta, ki so interesovana pri gradenju druge tržaške železnice, ter tako onemogočiti, da bi se vprašanje o tržaški železniški zvezi rešilo s skupnimi močmi.

Neki trgovski prijatelj južne železnice je bil pred desetletji uprizoril obhod h gradenju loške železnice, in res je s svojim sleparstvom dosegel, da so se mnenja o novih železniških zvezah najprej v Trstu razcepila, vsled česar se je spet odložila ugodna rešitev tržaškega železniškega vprašanja; poleg tega se je hujskalo Kranjsko proti Primorju in obratno. Ker se je pa načrt o loški železnici izjalovil, in ker so sprevideli tudi razne stranske namere, je baš isti prijatelj južne železnice prešel od loške črte k ljubeljski, za katero je bilo lahko pridobiti Kranjsko in Celovec, ker bi ista vezala medsebojno Kranj s Tržičem in Celovec z Borovljami, česar si prizadele dežele že zdavnaj želé.

Da bi se pa Avstrija sploh zanimala za ljubeljsko črto, so slikali železnico: Loka-Ljubelj z raznimi krivimi trditvami ter z zamolčanjem njenih senčnih stranij kot najboljšo drugo tržaško zvezo in tako so napravili Korošce v sovražnike predelski črti.

Kako Celovec, tako so preslepili tudi Linc, da se je postavil na stran nasprotnikom druge tržaške železnice, ker so trdili, da bi se gradila tudi železnica: Rottenmann in železnica: Pyhrn, ako se zgradi gorenja ter da bi bila črta: Loka-Ljubelj-Rottenmann-Pyhrn mnogo boljša od črte: Predel-Ture.

Ker pa so lažje zatrjevali, da bi bila taka zveza ugodnejša, kot pa so mogli to dokazati, in ker se je član tržaške trgovinske zbornice Henrik Escher temeljito bavil s proučevanjem druge tržaške železnice, katero pa mu je kazalo vedno in vedno črto: Predel-Ture kot najugodnejšo in se je torej zbornica potezala za predelsko železnico, so interesenti južne železnice začeli povdarjati s strategiškega stališča proti predelski črti pomisleke, katere je bil ovrgel že leta 1872. tačasni deželno-brambeni minister Horst.

Da bi pa dobili se bolj na svojo stran v Avstriji tako mogočno vojaštvo, katero bi še pred 10 leti se bilo zadovoljilo z vipavsko železnico, so šli korak dalje ter so si izmislili nasproti predelski železnici, katera je po njihovem mnenju neprikladna v strategiškem pogledu, ker bi bila preveč ob meji, drugo železniško zvezo, ki bi šla iz središča države po „najkrajši“ poti do meje ter bi bila eminentno strategiška.

Bila je to črta: Bohinj-Bärenthal, ki bi stala za 26 milijonov gold. več od predelske železnice, katera poslednja bi razven tega največ koristila gospodarskim interesom na sploh.

Bankerotirji črte: Loka-Ljubelj so začeli z nova svoje delo ter so peli slavo črti: Bohinj-Bärenthal prav tako lepo, kakor poprej črti: Loka-Ljubelj.

Pa to ni pomagalo, ker se je dokazalo, da stoje pomisleki s strategiškega stališča pri predelski železnici le v teoriji, da imamo na severu proti močnejšim sosedom železnice vsporedno z odprtimi mejami, da bi bila ta železnica varna pred slabotno Italijo že po visokih obmejnih gorah, da ima bohinjska črta v svojem spodnjem delu iste strategiške pomisleke, da se mora dati prednost predelski železnici v slučaju vojske gledé na zvezo z morjem pred vsako drugo, da se končno dado strategiški pomisleki odpraviti z malimi sredstvi, če se utrde prehodi, katerih je prav malo, ter da je tista najkrajša zveza črte: Bohinj — Bärenthal iz središča države do meje le navidezna, ker bi, čeprav bi bila ta črta krajša za 31 km., oziroma za 16, ako bi se okrajšal tir predelski železnici na vse dopustne načine, — zadnja imela za 45 km. manj pota navzgor, in bi se torej dalo voziti po njej hitreje in bolje.

Sleparstvo proti prebivalstvu v teh ozirih bi ne bilo v toliki meri napredovalo, in bi ne bilo vzelo toliko časa, če bi ne bilo mnogo onih, ki so mogli uplivati v gospodarskih vprašanjih v trgovski zvezi z južno železnico, in če bi ti ne bili čitali samo onih spisov, kateri so se razširjali od njihove strani, temveč ako bi bili spoznali tudi nasprotne glasove, s katerimi so se pobijale njihove trditve.

S tem, da so se mnenja o pomenu vprašanja o drugi tržaški železnici na zloben način cepila, ter se je spravilo ljudstvo v medsebojne prepire gledé na malenkostne zasebne interese, je mogla tudi vlada opravičiti svojo brezdelnost, katera jej je bila toliko ljubša, ker je njej vojaštvo vezalo roke, in bi torej vsled tega itak ne bila mogla rešiti vprašanja v takem smislu, da bi bila rešitev državi v hasek. Kakor se kaže, so tudi na vojaških straneh prišli do spoznanja, da se ne sme več nalagati Avstriji neznosnih vojaških bremen ter zadržavati ljudstvu vire gospodarske pomoči, katere bi baš črta: Predel-Ture odprla v tako obilni meri.

Gorenja pobijanja v prilog predelski železnici so napotila — kakor se vidi — vojaštvo, da je stopilo za korak bližje temu vprašanju, da se je bavilo ž njim tudi z ozirom na praktično stran in menda se iznebi vseh teoretiških pomislekov proti predelski železnici po že pričetih utrjevanjih meje.

Hvala Bogu! Morda se zjasni v kratkem povsem v tem oziru!

Oni prijatelj južne železnice je zgubil svojo zlovoljno igro v Trstu, katerega zastopstva so se vendar končno sčistila ter se izrekla za gradenje železniške črte: Predel-Ture prav tako, kakor mestni svèt goriški in občinski svet državne stolnice Dunaja.

Ker so se — kakor je razvidno po navedenem izvajanju — razbili povodi nasprotstev predelski železnici po večini kot ničevi in so najmerodajnejši činitelji današnji dan naklonjeni tej črti, smemo upati, da se odločijo v prilog predelski železnici tudi parlamentarni in vladni krogi, seveda, ako oni najmerodajnejši činitelji, ki so spoznali najboljšo rešitev vprašanja o tržaški železnici v predelski črti tudi svoja mnenja ohranijo ter se istih značajno držé.

Adam Mickiewicz,

njegovo delovanje in njegova dela.

(Dalje).

Dne 25. junija 1832. l. je zapustil z drugimi vred Draždane ter odšel čez nemške dežele v Francijo. Treba je omeniti, da so Nemci kaj spoštljivo ravnali s poljskimi izseljniki, ponekje so jim metali celo cvetice pod noge. Izseljniki so krenili čez Bavarsko in Strassburg v Pariz. V tem velikanskem mestu se je nahajalo na tisoče poljskih izseljnikov, ki pa so drug drugega dolžili radi poraza ter radi tega vsi vzajemno mnogo trpeli. Mickiewicz, to videč, je zavzel med izseljniki takšno stališče, kakor duhovnik med verniki. Pomirjal je strasti in jezo, tolažil, bodril, učil ter izdal knjigo, katero je bil jel pisati še v Draždanih. To je bila knjiga, napisana po načinu svetega pisma in njen naslov se je glasil: „Kniegi narodu polskiego i pielgrzymstva polskiego (knjiga poljskega naroda in poljskih romarjev“).

Ta knjiga je napravila globok vtis. Strmeli so nad njo ne samo Poljaki, marveč tudi Francozje.

V tem delu zabičuje pesnik rojakom, naj živé v jedinosti, slogi in ljubezni; naj bi v narodu vladala pravica, naj bi se vsi Poljaki smatrali za brate, naj si bo revež ali bogatin, naj si bo kdo velik gospod, ali le prostak, ki koraka za plugom. Prigovarjal je, naj se jedni otresejo ošabnosti, drugi pa teme in nezaupnosti do izobraženih ter nevoščljivosti do bogatih, naj imajo vsi pravo krščansko omiko in pravo krščansko čednost.

— 65 —

BEN-HUR.

Roman iz časov Kristusovih.

ANGLEŠKI SPISAL LUDVIK WALLACE

Poslov. Podravski.

(Drugi zvezek).

(Dalje).

PETA KNJIGA.

To ni ušlo bistremu Simonidesovemu pogledu.

„Ta račun“, reče“, je potreboval potrjila. Na koncu, na priličnem mestu, najdeš podpis šejka Ilderima. On vé vse. On je moj prijatelj in kar je bil meni, to postane tudi tebi.“

„Rekel si!“ odvrne Arab, sklonivši glavo v znamenje soglasja.

„Že vem“, oglasi se Ben-Hur, „koliko je vredna njegova prijaznost; meni ostaja samo to, da se je skažem vrednega. Pozneje, Simonides, prečitam to pozorno; sedaj pa, če te to preveč ne vtrudi, naznani mi na kratko stanje mojega imetja.“

Simonides vzame zavoj papirjev.

„Estera!“ zakliče, „stopi sem k meni, da boš po vrsti jemala liste, da se ne zmešajo.“

Mlada deklica stopi k očetu, opirajoča se lahno ob njegovo ramo.

Gledajoč nju, bi dejal, da hočeta oba polagati račun pred svojim gospodarjem.

„Tukaj“, začne Simonides, vzemši prvi list, „tukaj je spis denarjev tvojega očeta, katere sem rešel ugrabljenja. Od nepremičnega blaga ni nič ostalo; ti denarji pa so ušli rimljanskim rokam samo na hvalo nakaznic, kakoršne so v rabi pri trgovini med Izraelci. Skupni znesek, ki sem ga prejel iz Rima, Aleksandrije, Damaska, Kartagine, Valencije in drugih trgovinskih hiš tvojega očeta, je značal sto in dvajset talentov židovske veljave.

Oddal je list Esteri ter vzel drugega.

„S tem zneskom, s temi sto in dvajset talenti, sem začel trgovino. Tukaj pa je spis tega, kar je dandanes tvoja last.

V ladjah	60	talentov
„ blagu na skladišču . .	110	„
„ blagu na prevožnji . .	75	„
„ velblodih, konjih itd. .	20	„
„ skladiščih	10	„
„ neporavnanih računih	54	„
„ gotovini	224	„
skupaj . .	553	talentov.

Do teh petsto tri in petdeset talentov, katere sem prihranil, dodaj še onih sto in dvajset talentov, ki so ostali po očetu, pa imaš skupaj: šest sto tri in sedemdeset talentov. Vse to je tvoja last in po tem si, Hurov sin, najbogatejši človek na svetu.“

Vzel je liste Esteri iz rok in zavivši vse skupaj, dal jih Ben-Huru. V njegovih besedah in pogledu se je kazal ponos, toda ta ponos je bil plemenit — saj je izviral iz zavesti, da je zvesto izvršil svojo dolžnost.

„Sedaj“, je dodal s tresočim se glasom od ganutja, „sedaj ni ničesar nemogočega, ničesar, da bi ti ne mogel izvršiti.“

Na Ilderimovem licu se je prikazala razburjenost. Bil je za vse navzoče slovesen trenutek. Vsi so pričakovali, kaj poreče Ben-Hur, kako sprejme to veliko, nepričakovano radost. Za človeka nikdar ni težavnejše skušnje, nego v trenutku, kadar ga obišče sreča.

On vzame zavoj iz trgovčevih rok ter vstane, premagavši svoje ganutje.

„Gospod mi je poslal luč iz neba“, reče z zamolklim glasom, „in razprašila se je noč tako dolga, da se nisem smel niti nadejati njenega konca; tako temna, da sem že zgubil upanje, videti še kedaj dnevno svetlobo. Najpoprej torej zahvalim Boga, da me ni zapustil, na to pa tebe, o Simonides! Tvoja zvestoba se more primerjati samo z okrutnostjo in podlostjo — onih... Ničesar ni, praviš, kar bi ne mogel izvršiti; ker pa je tak, ali mar morem dopustiti ob uri tako velike sreče, tako velike moči, da bi bil kdo še bolj velikodušen od mene. Bodi mi priča, šejk Ilderim; poslušaj moje besede, ko jih bom izgovoril, poslušaj in si jih zapomni. Poslušaj me pa tudi ti, Estera, dobri angelj tega vrlega človeka.“

Na to stegne roko, v kateri je držal zavoj, k Simonidesu.

„Vse to, kar se nahaja v teh računih“, je dejal, „ladje, hiše, blago, velblode, konje, ves denar — od najmanjšega do največjega — povračam tebi Simonides, da jih sprejmeš za svoje in svojih last na vse čase.“

Estera se je smehljala skozi solze, Ilderim si je ganjen česal brado in oči so se mu lesketale. Samo Simonides je ostal miren.

„Dam ti jih v tvojo last“, nadaljuje Ben-Hur, „z jedno samo izjemo in pod jednim pogojem.“

Vsi so pridržali sapo v prsih.

„Teh sto dvajset talentov, ki so bili lastnina mojega očeta“, je končal mladenič, „te mi povrneš ter mi pomagaš poiskati mater in sestro, ne ščedeč pri tem svojih novcev, kakor tudi jaz ne bom ščedil svojih.“

Pa ne le z besedo in s pismi, marveč z lastnim ogledom, z delom, skromnostjo, ljubeznijo do bližnjega je postal Mickiewicz nekak učitelj, poveljnik in nekak duhovni vodja svojega naroda. Obkoljevali so ga s čimdalje večje častjo; ljubezen k njemu je rasla v srcu izseljnikov in v srcu *naroda, ki* je ostal na očetovski grudi, pod pritiskom sovražnika.

Ruska in pruska vlada nista dovoljevali čitati njegovih del in samo skrivoma so jih dobili rojaki v domovino, toda navzlic temu je rasla njegova slava po vsem svetu. Njegova dela so se prevajala na vse jezike, celo na perzijski in hebrejski in vsi narodje so ga imenovali velikega pesnika, jednega izmed največjih na svetu.

Navzlic trudu in prizadevanju Mickiewicza, navzlic njegovemu vplivu na izseljnike, niso prenehali prepiri in strasti. Bilo je celo dokaj takih med izseljniki, ki so pozabili v svoji strasti na Poljsko, pozabili misliti na njeno prihodnost, ki niso služili domovini, marveč le zgolj svoji stranki. Tam je bilo treba poklicati v spomin domovino in stare običaje očetov. In Mickiewiez je prijel za pero ter jel pisati, največjo, najsijajnejšo pesem izmed vseh, z naslovom „Pan Tadeusz, czyli ostatni zjazd na Litwic. Historya szlachecka z 1811. i 1812. roku v dwunastu ksiegach (gospod Tadej, ali poslednji shod na Litvi. Plemitaška dogodba iz 1811. i 1812. leta v dvanajstih knjigah)."

DOPISI.

Iz Ročinja. — Glede dopisa iz Ročinja štev. „Soče" 58., v katerem se pravi, da redko kedaj se nahaja v cenjeni „Soči" kak dopis *iz naše vasi, bi bilo boljše, da bi še tega ne* bilo, ker ako bi ravno vse to resnično bilo, kar je pisal naš „fant od fare", ne bi bilo potrebno, ne tudi zanimivo po svetu trobiti naše razmere, naj si bodo take ali take, in nobena čast ni v svojo lastno skledo pljuvati. Mi Ročinci smo vsled tega gori navedenega dopisa vžaljeni in se ni stem ne nam, ne drugim posestnikom nič pomagalo, pač pa škodovalo, in tudi čitatelje ne vtegnejo zanimati take domače reči; vsaki si bode gotovo mislil, da kaj takega ne bi potrebno bilo javno v časnik med svet trositi. Mogoče torej, da se je kaj takega samemu dotičnemu g. „fantu iz fare" pripetilo, da je morda dal en kozarec žganja več, in da je prišel sin, otrok delavca v hišo, da se mu je podarilo košček kruha, katerega se otroku zdaj javno očita; to je sramota, vsaki delavec je vreden svojega plačila in vsaki oče skrbi toliko za svoje lastne otroke, oziroma svojo družino. Pomisliti je treba, da delavec mora začeti svoje delo na košnji rano v jutro ob 3. uri in tako more delati celi božji dan do trde teme v potu svojega obraza, 14—15 ur na dan; ako g. „fant od fare" prodaja seno po 60 kr. cent, delavec ni za to kriv, seno se prodaja kakor je letina za to, časih dražje, časih boljši kup. Iz tega se vidi, da naš „fant od fare" ne pozna do dobrega kmetijskega stanu; za to se pa predrznemo dati mu sledeči vzgled:

„Ubogi kmet se poda v 2. uri v oddaljeni gojzd po drva, tam more on drva usekati, na drobno spraviti, jih mora 2 uri na hrbtu na dom nesti, doma jih more zopet razdrobiti, djati tako zdaj drva v dimnik sušit, potem mora ta drva skupaj vezati, napraviti breme, in ga mora eno celo uro daljave na hrbtu nesti v bližnje mesto da ga proda za 10 kr.; čujte, ali si ni ta ubogi kmet prislužil za ta svoj trud 1 krono? Kdo pa mu jo da? 10 kr. in nič več ne dobi, in tako je tudi pri košnji, koliko truda, stroškov, in vendar trava more biti posekana, kdo plača? Ali se more potem takem ubogemu delavcu očitati potrebni živež? Za košček kruha, za en kozarček žganja, bodisi „pakelc tobaka", sramota nas obdaja, da se kaj takega med svet trosi. S tem si ni še „fant od fare" nobene časti pridobil, naj le pusti svojo travo v prihodnjič rasti, žal ne bode nijednemu poštenemu Ročincu za take zaslužke, da se nam potem javno očita za borni „pakelc" tobaka".

Dostavek uredn. — Ta dopis priobčujemo kot protiglas prejšnjemu dopisu iz Ročinja. Vidi se pa iz dopisa, da se v istem ne oporeka trditvam prvega dopisnika, temveč se iste priznavajo. — To ni nikaka sramota, če se šibajo napake tukaj ali tam to je le v korist prizadetim; nelepo pa je, prikrivati napake ali jih olepšavati. Toliko v prevdarek!

Iz Lokavca. — Dan 7. avgusta ostane nam v nezbrisnem spominu. — Praznovali smo ga slovesno in bili smo sploh presenečeni, ko smo videli, kaj vse more storiti združena moč Rokodelskega podpornega društva". Isto društvo si je kupilo novo svileno zastavo, *katera ima zlatom vezan napis* na eni strani — Franc Jožef I. 1848. — 1898. v Lokavcu — na drugi strani pa rokodelsko znamenje: bât in klešče ter znamenje vzajemnosti in sloge — 2 roki vkup se držeči.

Zastavo so blagoslovili zjutraj pri sv. maši. Kum zastavi je bil g. Fran Hmelak mlajši; kumica pa gospa Albertina Vidmar soproga g. župana, zraven je bilo 6 gospodičen družic.

Pred blagoslovom je omenil preč. g. vikar Štef. Krkoč ob kratkem, kaj je in kaj pomeni zastava. Med drugim je rekel: In tako je ostala zastava tudi sedajni dobi. Vidimo vojsko, katera se zbira le pod okrilje zastave. Vojščak prisеže zastavi in zanjo se bojuje, poražen in uničen je, ako zastavo zgubi. A kako veselje in ponos občuti, ako jo iztrga zopet sovražniku?

Tudi vi rokodelci ste si nabavili novo zastavo, pod katero se zbirajte in edinite, kakor vam kaže ono znamenje na njej, v bratski ljubezni, v delovanju doseže se vse!

Na to je bil blagoslov zastave, ki je posvečena sv. Jožefu. Zabil je vanjo prvi žebelj g. vikar, potem gospa kumica in g. kum, na to g. župan ter g. predsednik I. Kovač, slednjič gosp. družice:

Ob 3. uri popoldne je prišlo „Rokodelsko podporno društvo ajdovsko-štursko" z zastavo na čelu katero je domače društvo sprejelo z godbo.

Kmalu po 4. uri se je pričela veselica. Kot govornik je nastopil gosp. I. S., ter na kratko govoril pričensi z zgodovino habsburške hiše; govoril je o cesarjevi petdesetletnici in o slovenski zvestobi.

„Naš narodni dom" — deklamacija — vloga gospice Klemente Rebek je bila precizna. Igra „Ženski jok" se je vršila prav dobro in po kratkem trudu (učenju) zaslužili so diletantje nepričakovano hvalo. Prestavljalce so hvalili tudi drugi, ki o *igranju* več razumejo. Pričakovati je v Lokavcu nekake pomlajenosti in složnega delovanja ter napredka. Ta veselica nam je pokazala, da nekoliko vstrajne volje treba in oživljeno je vse.

Končno bodi hvala vsem, ki so pripomogli k veselici ter so se iste udeležile; vrlemu društvu pa želimo obilo uspehov in napredka pod novo zastavo!

Domače in razne novice.

Zopet zaplemba. — Tudi današnje število izdaje za Gorico so nam zaplenili in sicer radi sestavka: „Odmevi iz Pevme", v katerem smo govorili o pretepu in v katerem smo povedali, koga prav za prav zadene krivda radi istega. Zaplembe se ponavljajo. Slovenci se ne moremo braniti. Stara pesem, pa vedno nova!

Tej zaplembi se moremo zopet čuditi in še bolj, če pomislimo, kaj sta pisala „Corriere" in „Sentinella" o plesu v Pevmi. — Tudi proti tej zaplembi podamo — utok!

Imenovanja. — Dvornim svetnikom na namestništvu v Trstu je imenovan Teodor Schwarz, dosedanji namestništveni svetnik v Inomostu. — Kaj to pomeni! Namestnik Goëss spravlja nemške uradnike v namestniško palačo v Trstu; torej še vedno po devizi: za Slovane nič. — V namestniški palači je skoro že preveč „črno".

— Višji finančni svetnik in ravnatelj carinskih uradov v Trstu, Oton Zimmermann, je imenovan dvornim svetnikom in finančnim ravnateljem v Trstu.

Odkritje Čehovinovega spomenika. — Odbor, ki je bil prevzel nalogo, nabirati prispevke v to svrho, da se postavi Andreju bar. Čehovinu v njega rojstnem kraju v Zgor. Branici spomenik, je izvršil svoje delo prav častno. V nedeljo je bil veličasten praznik za Branico, kakeršnega do sedaj še ni doživela. Na stotine ljudstva od bližnjih in daljnih krajev je prihitelo v Branico prisostvovat slavnosti odkritja spomenika slovenskemu junaku. Iz Gorice so se odpeljali v jutro točno ob 5. uri vozovi, kočije, žardinijere z veterani in drugim občinstvom; med potom pa so se priklopili še drugi veterani in ž njimi mnogo ljudstva, prvaška in mavhinjska godba, tako da je bil sprevod v okrašenih vozovih kaj impozanten, zlasti od Štanjela naprej, ko je drdralo po cesti okoli 40 vozov drug za drugim proti Branici. Vsi kraji, koder so šli vozovi, so bili nakičeni z zastavami, ponajveč slovenskimi in cesarskimi; drugo-barvanih zastav je bilo le malo videti. Ljudstvo je izletnike navdušeno z „živio"-klici pozdravljalo po vsej poti. Branica je bila ozaljšana, kar se je dalo.

Vsporedi slavnosti se je pričel z vojaško mašo, katero je daroval preč. gosp. kurat Vales.

Po nagovoru predsednika veteranskega društva g. Jacobia je dal c. kr. namestnik Goëss. ki je tudi prišel na slavnost, znamenje, da se spomenik odkrije, kar se je zgodilo in pred seboj smo zagledali vojaka-junaka, slovenskega Primorca, Andr. barona Čehovina, kako pogumno stoji na spomeniku in kako smelo zré v krasno dolino pred seboj. Temu je sledilo cerkveno blagoslovljenje spomenika, potem govor preč. g. kurata Marka Valesa, izročitev spomenika odboru cerkvene občine v Branici in na to so pred spomenikom veterani defilovali.

Razni dostojanstveniki, med katerimi smo poleg že imenovanih videli dež. glavarja grofa Coroninija, višjega okr. komisarja Prinčiča in več častnikov, so se zbrali na to v Čehovinovi hiši na banket. — —

Ker je vojaštvo na manevrih, je bila pri slavnosti le 1 kompanija domobrancev in deputacija topničarjev. Ta deputacija je bila sestavljena prav lepo: od prostaka do stotnika so bile zastopane vse šarže po jednem vojaku, torej vse iste, katere je imel Čehovin. —

Če presodimo slavnost s svojega stališča, moramo reči, da je imela vojaško-vladno lice. To že dosti pové, da je slovenščina stala v ozadju, čeprav se je proslavljalo slovenskega junaka. Predsednik veteranskega društva je govoril samo nemški, namestnik samo nemški, le izročitev v varstvo občini je bila slovenska poleg govora preč. g. kurata Valesa, kar se pa razume samo po sebi, ker tako daleč vendar ne smejo iti, da bi še iz svečeniških ust ne čuli več slovenske besede, čeprav bi bilo to izvestnim gospodom, ki so bili pri slavnosti, kaj ljubo. Tisti običajni govori ob spomeniku in pa na banketu nas ne morejo prav nič zanimati, ker so prešablonski in brezpomembni; omenjamo pa govor g. kurata. Čuli smo nekaj besed, katere naj si prizadeti gospodje zapamtijo. Mi rečemo le, da je *nam g. kurat govoril iz srca; za njegove* lepe besede smo mu hvaležni. — —

Veteranov je bilo veliko število; med njimi smo videli stare, že upognjene starčke, ki se niso strašili daljnega in težavnega pota v Branico, samo da vidijo spomenik slovečega junaka Čehovina. Proti večeru so gostje odhajali, v dolini pa so pričeli plesati, kar se je dalo. Ljudstvo se je razveseljevalo dobre volje še pozno v noč.

Tomaž Kavs iz Koritnice pri Bolcu je še edino živeči veteran, ki je služil pri isti bateriji, kateri je bil Čehovin stotnik. — Kot rojaka Primorca sta večkrat prijazno občevala tudi, ko je bil Čehovin že stotnik, kajti poslednji mu je bil kaj naklonjen. Mož je rojen l. 1825.; sedaj je torej star 73 let, pa je še čil in čvrst, da ga je veselje videti. Kavs se je udeležil tudi odkritja spomenika; vzbudil je splošno pozornost. Dvignili so ga na rame, visoka gospoda je govorila ž njim, namestnik mu je segel v roko, fotografovali so ga pri spomeniku tam ob enem topu, iz katerega je Čehovin spuščal smrt sovragu, kar je Kavs vse ž njim doživel; 18 krat je bil s Čehovinom v ognju.

Starček je bil vesel in ginjen, ko je videl, kako imeniten dan je doživel. S ponosom je zrl na spomenik in solze radosti in ganutja so tekle možu po velih licih .....

Ohrani ga Bog zdravega do skrajne meje človeškega življenja!

Čehovinov spomenik je prav impozanten. Pred hišo v primerni oddaljavi, z ozadjem v pravem razmerju, stoji prosto, a jako ukusno izklesan spomenik, ki nam kaže junaka Čehovina v vojaški obleki s sabljo ob strani z na lahko ogrnjenim plaščem, kakor je imel navado nositi ga, česar se je tudi veteran Kavs živo spominjal. Roke drži drugo na drugi čez prsi, desna noga je postavljena naprej, obraz pa kaže pogum in junaštvo, vsled česar dobiš utis, da vidiš pred seboj junaka-vojaka v tistih trenotkih, ko se je bojeval samozavestno, ko je sam streljal iz topa, kateri je bil v nedeljo položen v ospredju spomenika.

Delo je krasno in za to gre vsa čast gg. Biteznikoma, očetu in sinu, ki sta spomenik izgotovila. — Vidi se, da imamo v deželi še ljudij, ki se pečajo tudi s tako umetnostjo. — Omenjena gospoda moramo najtopleje priporočati.

Napis na Čehovinovem spomeniku je nemški in slovenski; v ospredju na cesto seveda nemški, v ozadju proti Čehovinovi hiši pa slovenski. Pričakovati je bilo, da bodo tudi jezik, kateri je govoril junak — vojak, toliko spoštovali, da mu bodo dali prvo mesto. Da je rodila Furlanija takega junaka, brez pomisleka bi stala laščina na prvem mestu, tako pa se tam šopiri nemščina, ki pri nas v Primorju niti deželni jezik ni.

Slovenski napis slove: V spomin na petdesetletnico vladanja Njeg. Vel. cesarja Franca Jožefa I in v proslavo stotnika c. kr. topničarskega pešpolka št. 8. Andreja barona Čehovina, roj. v Branici 26. avg. 1810., umrlega v Badenu 10. sept. 1855. vitez reda Mar. Ter., odlikovan z zlato in srebrno svetinjo.

Postavilo s prostovoljnimi doneski načelništvo društva vojaških dosluženccv za Goriško in Gradiščansko.

Na desni strani: Najhrabrejšemu med hrabrimi v vojski Radetzkega 1848-49.

Dalje so na vseh štirih straneh ob vznožju imena najznamenitejših krajev, koder se je bojeval Čehovin: Livorno 11. maja 1849., Sommacompagna 25. julija 1848., Montanara 29. maja 1848., Mortara-Novara 21.-23. marca 1849.

Izmed brzojavk, ki so došle v Branico povodom odkritja Čehovinovega spomenika, omenjamo, da je poslala pozdrav občina Solkanska, g. Križnič iz Kanala; stotnik Skočir iz Pulja je brzojavil: Slovencem se oko upira v spomenik Čehovina in Avstrija kaže z roko: glej mojega vrlega sina. Jaz trdim glasno: nima hrabrejšega sina nego Čehovina. Generalni adjutant Njeg. Veličanstva Paar pa je brzojavil: Njeg. Veliič. cesar in kralj se zahvaljuje veteranskemu društvu Gorica-Gradišče za izkazano čast hrabremu vojaku s tem, da se je postavil spomenik Čehovinu, kakor tudi vsem udele žencem za izraženo lojalno udanost.

Zastave. — V „Corrieru" se nekdo jezi, da je strašanska krivica, ker se dopušča Slovencem narodna zastava, a drugim narodom ne. Nemci ne smejo razviti svoje zastave z nemškimi barvami, Italijani ne svoje z italijanskimi, — čujte in strmite!! — Slovencem pa je dovoljeno imeti trobojnico „rusko", in ti smejo nositi tudi „ruske" trake itd. Slovenci pa rabijo svoje zastave za — izzivanja!

Dopisnik v „Corrieru" je prav ljubeznjiv! Povemo mu pa in ž njim vsem našim *neprijateljem, da Slovenci živimo v Avstriji* in tu imamo mi svojo „slovensko" zastavo, katero imenujete „rusko", česar Vam ne branimo niti v prihodnje, ker vsled tega ostane ista še vedno čisto slovenska. Ta zastava je znak naše narodnosti in ponosni smo nä-njo; poslužujemo se je pri vseh slavnostih in veselicah in to smemo slobodno, ker je znak Slovencev, v Avstriji živečih. — Mi ne moremo nič za to, če oblasti ne dovoljujejo, da bi se v Avstriji razobesile zastave sosednih držav ter bi iste sinovi jednake narodnosti na avstrijskih tleh rabili za — demonstracije.

Mi kažemo s svojo zastavo, da smo Slovenci v Avstriji. Vi pa bi kazali z laško zastavo — katera pripada sosednemu „kraljestvu lakote" — le simpatijo z Italijo in privrženost do nje ter mržnjo do Avstrije in v jednakem smislu tudi Nemci z nemško zastavo, ki pripada Nemčiji.

Torej, prijatelji, tako je! Nič ne pomaga vsa vaša jeza; mi obdržimo svojo slovensko zastavo, ker imamo do nje neovržno pravico, Vi pa glejte, kako si ustvarite svojo avstrijsko — italijansko zastavo!

Glas iz občinstva. — Nekdo nam piše: „Ugibal sem in ugibal, kako da dopuščajo oblasti javne plese, kateri so našemu ljudstvu v kvar, o čemer mora biti pač prepričan vsakdo, kdor sliši o običajnih žalostnih posledicah plesov. Zakaj se torej dovoljujejo plesi in to ob laških zvokih? Menda vendar ne radi tega, da laški godci iz Gorice po letih služijo grošepri Slovencih!! To utegne biti najmerodajnejši razlog. — Magistrat, višja oblast, itd."

Naši javni plesi po okolici dajejo dobiček edino le — laškim godcem iz Gorice. Naši ljudje imajo vsled takih plesov sitnosti, pota, zapore vsled pretepov itd., laški godci pa jim godejo, poberejo „zasluženi" denar, odrinejo domú ter se potem lepo smejejo neumnim „ščavom".

Kaj bi ti reveži počeli v poletnem času, da niso naši okoličani še tako zaspani, da bi jih ne naročali več.

Nov dokaz, kedo redi laške Goričane! Da nimajo slovenskih grošev, bi sedaj se jim slabo godilo.....

Ali ste slišali? — Večkrat že smo imeli priliko povdarjati, da je potreba v marsikateri reči vzeti si za vzgled Italijane. Tako tudi pri plesih. Lahonski prireditelji plesa v Pevmi so povdarjali, da prvaške godbe ne marajo, ker vedo, da bi Goričani ne hoteli plesati ob nikaki drugi godbi, kot ob goriški. — Tako piše „Corriere". — Ali ste slišali vi, tisti, ki ste se vrteli na laški takt? Kako ste pa Vi rekli, ali ni bilo nekaj drugače?

Potem se ni čuditi, če Vas zaničujejo in z Vami še druge, ki so pametni in zavedni.....

„Opera" v Gradišču ob Soči. — Dne 6. t. m., to je bilo v soboto jeden, so laški „umetniki" hoteli predstavljati v Gradišču v tamkajšnjem gledišču opero „Cavalleria rustikana". Zadnji čas pred predstavo pa je prišel sodnijski odposlanec z orožnikom, ki sta v imenu raznih goriških upnikov zaplenila vso obleko laških „umetnikov".

No, predstavo so imeli vse jedno, ali pevci so bili oblečeni povsem drugače kakor Sicilijanci v navedeni operi. Tako so gledali Furlani vendar le imenitno opero, čeprav so jih njihovi bratje iz Gorice zadnji hip hoteli spraviti ob to veselje. Take burke uganjajo naši prijatelji med seboj v vročini.....

G. Jerkič je fotografoval spomenik junaka Čehovina z različnih stranij. Kadar vidimo fotografije z onimi različnih momentov pri slavnosti, jih opišemo na kratko.

V Kasovljah (Brje) nameravajo prirediti še v tekočem mesecu veliko veselico. Podrobnosti kasneje.

Pri goriškem redarstvu je deponovan zlati medaljon s perli, 2 nemški šolski knjigi

ter dva zimska robca za na glavo. Vse te reči so se našle zadnja dva praznika.

Listnica uredništva. — Gosp. dopisniku „V Wolfsbergu“: za to število smo morali že stavljeno odložiti; prosimo potrpljenja — pride prihodnjič

Društvene vesti.

Nameravani izlet „Goriškega Sokola“ v Nabrežino dne 4. sept. t. l. se ne bo vršil, kar se tem potom društvom naznanja.

Vojaško-veteransko društvo v Kanalu priredi v korist društvene blagajnice v nedeljo dne 21. t. m. javno tombolo na javnem trgu ob 3. uri pop. s sledeči dobitki, vrednimi 90 kron v zlatu. I. činkvina 25 kron. II. činkvina 15 kron, tombola 50 kron. Tablice se bodo prodajale po 10 kr. po vseh prodajalnicah v Kanalu in v društvenih prostorih. Po tomboli bo javni ples. Zvečer bakljada po glavnih ulicah in potem zopet ples. K obilni udeležbi uljudno vabi slavno občinstvo

Odbor veteranskega društva.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku bode slavilo dne 4. septembra t. l. svojo desetletnico in blagoslovljenje krasne trobojne zastave.

To društvo se je ustanovilo že leta 1887., je najstareje izmed sedaj delujočih pevskih društev Trsta in okolice, ter bi imela slavnost že lansko leto; toda volilne borbe, toliko nesrečnih žrtev, in druge zapreke prisilile so društvo, da je slavnost odložilo za leto dni.

Skozi deset let je pevsko društvo „Hajdrih“ po svojih skromnih močeh navdušeno širilo in pospeševalo slovansko pesem in s tem navduševalo svoje rojake za narodno stvar.

Ono je prvo pevsko društvo Trsta in okolice, ki si je nabavilo z velikimi žrtvami dragoceno zastavo.

Ker so pevska društva velikega pomena ne le za glasbo, ampak toliko bolj za narodno stvar in posebno ob periferiji, želeti bi bilo, da se ta slavnost desetletnice in blagoslovljenja društvene zastave vrši kolikor mogoče sijajno in da izveni v slovesen akord vzajemnosti in bratoljubja.

Zato se obrača pevsko društvo „Hajdrih“ do vseh bratskih društev ter jih vabi, da se ista blagovolijo udeležiti te slavnosti in s svojo udeležbo povzdigniti sijaj iste. Vspored, katerega posameznosti se objavijo svoječasno, je sledeč:

a) Zjutraj sv. maša in po tej blagoslovljenje zastave;

b) opoludne slavnostni banket;

c) popoludne koncert in prosta zabava.

Pri koncertu nastopi „Hajdrih“ v dveh pesmih, ter prepušča ostali del vzporeda za nastop bratskih društev, in sicer naj bi vsak zbor nastopil z jedno pesmijo, vsi zbori skupaj bodo pa peli Hajdrihovo „Jadransko morje“.

Prosimo torej, naj nam blagovolijo bratska društva, ki se odzovejo temu pozivu in se hočejo udeležiti te slavnosti, naznaniti svojo udeležbo in pesem, s katero hočejo nastopiti, vsaj do 20. t. m. odboru, ker drugače se ne bo oziralo na noben odziv več.

Pripravljalni odbor je pripravljen dajati natančneja pojasnila.

Čisti dohodek koncerta po odbitku stroškov za slavnost, namenjen je z jedne polovico v prid društva „Hajdrih“ v pokritje stroškov za zastavo, a z drugo polovico v podporo revnim družinam okoličanov, zaprtih radi volilnih izgredov.

Vsakemu bratskemu društvu preskrbimo po naročilu žrebelj, da ga zabije v zastavni drog.

Nadejaje se prijaznega odziva in s pevskim bratskim pozdravom kličemo: Na svidenje 4. septembra na Proseku!

Odbor
pevskega društva „Hajdrih“ na Proseku.

Razgled po svetu.

Nemško ozemlje v Kini. — Svoječasno smo poročali, da Nemčija je dobila večji kos ozemlja v Kini ob Tihem oceanu. — Ta pridobitev je velikanskega pomena za Nemce in za njihovo veleobrt in trgovino; pridobili so velikansko državo, kjer bodo oddajali svoje izdelke. Okoli zaliva Kiaočan leži ena najbogatejših kineških dežel Šantung, ki meri 140.000 kvadratnih kilometrov in šteje do 30 milijonov prebivalcev, torej za celo Italijo. In to deželo bodo zalagali Nemci z izdelki svoje obrti. Oni bodo imeli vse v rokah iz svojega obmorskega ozemlja. Da niso za toliko pridobitev nikake žrtve premajhne, je lahko umeti. Nemci so bogati na polju veleobrti; s svojo podjetnostjo so že tako produktivni, da so bili doslej že v velikih zadregah, kam bodo prodajali svoje izdelke. Zdaj imajo odprto novo ozemlje, kjer o evropskem napredku še ne vedó posebno veliko; umevno je, da nemška obrt bo imela tu novo velikansko polje za svojo produktivnost.

Špansko-ameriška vojna. — Francoski poslanik v Washingtonu Cambon je v imenu španske vlade podpisal zapisnik o mirovni pogodbi. Špansko-ameriška vojna je torej s tem končana in vse vojskovanje na obeh straneh se ustavi.

Iz Santjaga de Cuba poročajo, da je 11. t. m. vodja ustašev Garcia zasedel kraj Isbara. Španci so odšli iz mesta, v katerem so pustili okoli 1000 bolnikov in ranjenih.

V Santjago de Cuba je bilo med ameriško vojsko 9. t. m. bolnikov okoli 3000, med temi mrzličnih nad 2000; zbolelo je na novo nad 200 oseb.

Skrajni čas je bil torej, da so dognana mirovna pogajanja, ker miru potrebujejo tudi Zjedinjene države, ne samo Španija. Vojna stane denar in poleg tega razsajajo bolezni, katere bi utegnile imeti kaj hude posledice, ako bi se še širile, kar bi se pri nadaljevanju vojne tudi gotovo; ker vojna preneha, se je nadejati, da odnehajo v kratkem tudi bolezni.

Razgled po slovanskem svetu.

„Delavec“ in „Svoboda“, slovenska socijalno-demokratiška lista v Trstu, sta prenehala izhajati. „Glasnik“ pravi: Čitateljev je bilo malo in naročnikov še manj. Da sta „Delavec“ in „Svoboda“ nehala izhajati, to je velik udarec za socijalno demokracijo na Slovenskem, katerega ne bo tako lahko prebolela.

Prvi vseslovenski shod krščanskih socijalnih delavcev v Ljubljani. — Vsa korespondencija, kateri se tiče vseslovenskega delavskega shoda, ki bo 18. septembra t. l., naj se doposilja glavnemu tajniku pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani.

Zastava, katera se ima tisti dan blagosloviti, je naročena; da se pa pokrijejo obilni troški za-njo, prosijo se vsi prijatelji krščansko-socijalne organizacije blagohotnih prispevkov, ki naj se pošiljajo uredništvu „Glasnika“.

V pripravljalni odbor za ta shod so za Primorsko ti gospodje: Ivan Dermastija, F. Hočevar, I. Knavs, Mart. Mars, V. Nučič, Andr. Furlan, Jos. Pavlica, V. Skerk, Ivan Sinkovec.

Shod vseh slovenskih velikošolcev in abiturijentov v Ljubljani. — Krajevni pripravljalni odbor sprejema 18. t. m. ves dan in 19. t. m. dopoludne došlece v „Narodnem domu“ ter jim nakaže stanovanje.

Zborovanje se vrši v veliki dvorani „Narodnega doma“ in sicer 19. popoludne: Slovensko vseučilišče v Ljubljani, 20. dopoludne: obćedijaška organizacija.

V soboto je skupen banket, zvečer na vrtu „Narodnega doma“ velik komers.

V nedeljo je izlet v Kranj, kjer bo na kolodvoru vsprejel dijaštvo „Gorenjski Sokol“. Na vrtu g. Petra Mayerja ml. zabava, tamburanje in petje. Vmes izlet na ¾ ure oddaljeno Šmarjetno goro.

Vspored: 19. avgusta. Ob 2. uri pop. I. zborovanje: Slovensko vseučilišče v Ljubljani. Ob 9. uri zvečer: Serenada pred mestno hišo. 20. avgusta. Ob 9. uri dopoldne. II. zborovanje: Obćedijaška organizacija. Ob polu 2. uri pop.: Banket. Ob 8. uri zvečer: koncrs na vrtu Narodnega doma. Sodelujejo pevska društva „Slavec“, „Ljubljana“ in „Trgovsko pevsko društvo“. 21. avgusta. Ob 9. uri dop.: Pogoščenje dijaštva v Narodnem domu na povabilo prebiag. gospoda ljubljanskega župana Ivana Hribarja. Ob 11. uri dop.: Izlet v Kranj in na Šmarjetno goro.

Rovšek „popravlja“: Slavno uredništvo „Soče“ v Gorici.

Na podlagi § 19. tisk. zakona prosim, da sprejmete naslednji popravek.

Ni res, da se je dognalo, da Jerkič ni prodal niti ene fotografije knezonadškofa Missie, katere je posnel od mojih fotografij, res pa je da jih je prodal večje število.

Ni res, da je hotel Jerkič mirno poravnati se z menoj, res pa je, da je s pismom d.to Tolminu 8. maja 1898. odklonil vsako poravnavo in me pozivljal, naj ga tožim;

Ni res, da je pred tožbo zahtevana odškodnina 500 gld. bila nesramno visoka, res pa je, da je bila popolnoma primerna;

Ni res, da sem se naposled zadovoljil z 200 gld., res pa je, da sem se zadovoljil z odškodnino sto gld. in 30 gld. za potovanje v Gorico. Davorin Rovšek
fotograf

V Ljubljani, 10. avgusta 1898.

Dostavek uredništva: Ne zdi se nam vredno podrobneje se baviti s takimi „popravki“, kateri nič ne popravijo. Kdor je čital vso reč pazljivo, razvidi lahko, koliko velja Rovšekov „popravek“, kateri je pa še sploh tak, da nismo obvezani, ponatisniti ga: pričbčujemo ga le kot — kurijozum.

„Družbe sv. Cirila in Metoda knjižnica“ je ravnokar izdana:

a) XII. zvezek: „Franc Jožef I., cesar avstrijski z eno podobo, 72 strani, spisal c. kr. učiteljiščni ravnatelj Frančišek Hubad, cena izvodu 15 kr. (100 izvodov 12 gld.)

b) XIII. zvezek: „Andrej baron Čehovin“ s štirimi podobami, 39 strani, spisal nadučitelj Janko Leban, cena izvodu 10 kr. (100 izvodov 8 gld.)

c) Tudi je izšla 64 strani obsegajoča knjižica: „Naš cesar Fran Josip I. 1848.-1898.“ v nenavadno elegantni obliki s 27 jako čisto vtisnjenimi podobami. Spisal in založil jo je družbeni promestnik Tomo Zupan v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Cena tej knjigi je 15 kr. (sto izvod. 12 gld.)

Te knjige eminentno patrijotične vsebine, izmed katerih smo dve že omenili, ki so namenjene slovenski mladini, najtopleje priporočamo vsem slovenskim rodoljubom, posebno pa vodstvom ljudskih, meščanskih in srednjih šol, da bi jih ta naročevala v obilnem številu v razdelitev med šolsko mladež povodom slovesnega praznovanja 50-letnice cesarjevega vladanja. Knjige se dobivajo pri Iv. Bonaču, trgovcu in knjigovezu v Ljubljani, ter pri vseh knjigotržcih.

Narodno gospodarstvo.

Žitna rjâ.

Izvestno je slehernemu poljedelcu znana žitna rjâ, bolezen, ki se pojavlja o mokrih in gorkih letih v večji ali manjši množini, ter povzroča na žitu mnogokrat prav veliko škodo. Ime nam že pové, da ne okuži ta bolezen le ene posebne žitne vrste, kar je baš nevarneje; ampak nahajamo jo brez izjeme na vseh žitih, kakor tudi na vsakovrstnih travah. Ker je delovala žitna rjâ tudi letos prav neusmiljeno in je v poljedelčevo korist, da natančneje pozna tega kvarljivega gosta, istotako sredstva, ki nam omogočijo, da se v bodoče korenito brani zoper njega pojav in razširjanje, uverjen sem, da bodo naslednja pojasnila slehernemu dobro došla.

Razlikujemo tri vrste žitne rjê: progasto, kronasto in pegasto rjô. Njih ime prihaja od tega, ker kaže okuženo zelenje, barvo železne rjê. Spozna se razlika teh treh vrst le pod mikroskopom; v razvoju in učinkih so si pa tako jednake, da jih v tem pojasnilu zaznamenujem in opišem pod skupnimu imenom „žitna rjâ“.

Kakor sem že omenil, ne drži se ta bolezen posebne vrste; vidiš jo zdaj na rži, zdaj na ovsu in tudi pšenici ne prizanese. Poprime se pa vsikdar le zelenja, na katerem opazimo kot znak nje pojava majhne, rjaste, prašnate kupčeke. Oblika teh kupic je zelo različna, in more biti okroglasta ali podolgasta ter krije le del zelene ploskve, ali pa jo odeva popolnoma.

Motrimo li žitno rjô pod mikroskopom, vidimo, da je sestavljena iz neznatno majhnih trosov, ki provzročajo pojav neke glivice, iz koje se razvije omenjena bolezen. Ker se ta gliva neizrečeno hitro množi, širi se tudi rjâ zelo hitro med žitom. Opazujemo pa natančneje od „rije“ okuženo žito, zagledamo prav mnogokrat blizu rjastih, prašnatih kepičkov majhne, črne maroge, ki se pa včasih še le prikažejo, ko so rjaste kepice že izginile. To je druga doba razvitja žitne rjê in se razlikuje od prve, ne le v barvi, ampak tudi v tem, da se kupčeki ne razpršé, ter, da so bolj trdi, nekako skorji podobni. Posledica te bolezni pa je, da izgubi zelenje svojo svežost, polagoma tudi zeleno barvo, okuženi deli začno se sušiti, ter poslednjič do cela usahnó.

Baš v tem času so trosi prve dobe popolnoma razviti, ter se razpršé, medtem ko začnó sedaj črne maroge uničevalno delovati, imajoče gospodstvo v svoji oblasti.

Prve, rjaste kupčeke tvarjajoče kali imenujemo poletne kali, ali poletne trose, v razlikovanje zimskih kalij, ali zimskih trosov, druge dobe. Poslednje zovemo tako, ker so baš ti oni, koji ohranijo čez zimo žitno rjô, kratko rečeno, omenjeni trosi so nekako prezimišče te kužne, škodljive glivice. Spomladi kalé zimski trosi, in sicer tako, da se prikažejo tenke, popolnoma brezbarvne glivaste niti, kojih slehern se še deli v več tanjših nitij. Te bi bile neškodljive, ter bi ne okužile žita, ko bi ne rodile novih, plodnih stanic. Na koncu nitij se tvarjajo namreč majhna, okroglasta telesca, sporidije imenovana, ki se z lahka ločijo od nitij, ter kalé. Veter kar najbolje pripomore, da se širijo in izvršuje svoje delo prav mojsterski. Sporidije zamorejo pa le kaliti na rastlinah, na kojih najdejo potrebno hrano; na žitu samem ne morejo uspevati. Ko bi daleč okrog ne bilo rastlinice, donašajoče jim za razvoj neobhodno potrebnih snovij, bil bi konec njih obstanku.

A tu je zopet človek, ki deluje neposredno za tega škodljivega gosta in nikjer ne moremo bolje kot v tem slučaju izreči zlato resnico, da je človek najhujši človekov sovražnik. Utemeljen bodi ta izrek v naslednjem:

Rastline, na katerih se najhitreje razvijejo sporidije do dobe, ko se potem presele na žito so: kozja črešnja, čezmin, razen plevel, kakor: volovski jeziček, navadni gadovec, pirika, pasja trava itd. Nahajajo se li imenovane rastline blizu žitnih polj, je to zelo ugodno za razvoj škodljivih sporidij in je zato slehernega naloga, da onemogoči temu kvarljivemu sovražniku življenje, kar se vrši s tem, da iztrebi do cela njega hraneče rastlinje. Če torej človek ne iztrebi popolnoma razvoja žitne rjê pospešujočih rastlin, zakrivi sam pojav te bolezni in je na ta način v pravem pomenu besede sebi največji sovražnik, kajti v največ slučajih so edino le te rastline povod pojava žitne rjê.

Ko so se trosi že naselili na dotične rastline, se zelo hitro razvijejo, in kadar so popolnoma razvite in so se tako pomnožili, da jim ni prostor zadosten, razženó odejo, ter pridejo na prosto. Veter raznese te trose, ter prenese na žito, kjer se pojavi že kocem pomladi, oziroma pričetkom poletja, žitna rjâ. Da se torej zabrani nje uničevalno delovanje, treba je marljivo trebiti rastline, ki pospešujejo to bolezen in sicer se mora izruti vse s korenino vred. Uničiti jih je treba vsaj 100—120 *m* krog žitnega polja, nadalje treba sežgati okuženo slamo, strnišča pa koj jeseni, kolikor mogoče globoko, preorati.

Na razširjenje te bolezni upliva izvestno tudi veliko lega žitnih polj. Polja, koja so ob vodah ali pa taka v vlažnej ali senčnatej legi, so mnogo bolj sprejemljiva, kot ona, v prisojnih krajih; radi tega najdemo na žitu, ki raste na močvirnatih tleh, prav pogostoma žitno rjô. V Oglejskem močvirju videl sem na žitu izredno razširjeno žitno rjô. Razni poskusi so pokazali, da se mora tudi v poštev jemati čas setve in oziraje se na to določbo, seje naj se ozimnino prav pozno, ječmen in oves pa rano pomladi.

Omenjeno bodi tudi, da se ne prime „rjâ“ vseh žitnih vrst v istej meri. Znane so mi razne vrste pšenice, rži, ter ovsa, ki so v tej zadevi zelo odporne in se jih ta bolezen prav s težka poprime. — Če želi kdo o njih kaj natančnejega vedeti, podajem mu drage volje potrebnih pojasnil.

Slednjič opomnim, da so poskusili v zadnjem času s škropljenjem 1—1½ % raztopine apna in bakrene galice. Posamezna poročila se glasé prav ugodno, toda poskusov je veliko premalo, da bi zamogli o tem načinu uničevanja izreči odločilno besedo. Istina pa je, da, kdor se trdno drži vseh omenjenih navodil in svétov, t. j., da izvršuje natanko, kar je v tej črtici povedano, ne postavi le jez razširjenju te nevarne bolezni, ampak zabrani popolnoma nje pojav v naslednjem letu, ter tako osvobodi svoja žitna polja neljubega gosta in zamore spet gojiti nado na bogate žitne letino. **Dr. P.**

Ustanovljeno leta 1863.

Prvi primorski zavod za izdelovanje aromatiških izčedkov, likvêrov ild. tvrde

Fratelli Marega

Gradisca, Isonzo.

Čistilnica na par:

konjaka, slivovke, tropinovca in najfinejših likverov.

Jovarna vinskega kisa

po edino racijonelni sistemi „Pasteur“.

Javna zahvala.

Na mnogih dokazih presrčnega sočutja za časa mučne bolezni, povodom smrti našega srčno ljubljenega, nepozabnega sina, oziroma brata, svaka in strica

ERNESTA

presrčno zahvaljuje vse one osebe, katere so se udeležile sprevoda v Gorici, posebno pa onega gospoda iz daljnega Kanala za prelep venec in udeležitev pogreba, vse one, katere so se med potom pri sprevodu pridružile in za mnogobrojni sprejem v Lokavcu, gosp. župana, slav. starašinstvo, «Rokodelsko društvo», katero se je korporativno z zastavo udeležilo pogreba, gosp. pevovodjo in pevce za ginljivo petje pred hišo žalosti v cerkvi in na pokopališču. Srčna hvala okr. svètniku gosp. Gabrijelčiču, pristavu Fabjani-ju, drugim uradnikom in gospodom iz Ajdovščine, preč. duhovščini, posebno onim sorodnikom in prijateljem kateri so krasne vence darovali. V eni besedi vsem onim, kateri so spremili pokojnika do zadnjega počitka,

žalujoča rodbina Hnelak.

Gorica-Lokavec, dne 15. avgusta 1898.

Štev. 531. op. 198 3—1

Razglas.

Naznanja se, da

javna dražba

zastavil II. četrtleta, t. j. mesecev

aprila, maja, in junija 1897.

začne v **ponedeljek, dne 5. septembra 1898.** ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavljavnice
in z njo združene hranilnice.

V Gorici, dné 10 avgusta 1898.

Gostilna

prve vrste

na Bledu,

na najpripravnejšem kraju ob cesti ležeča,

z velikim prometom,

se odda

v najem ali na račun.

Pisma pod naslovom **A. B. št. 111. Bled** post restante. 192 —3

Zidarji in podjetniki, pozor!

Podpisani priporoča p. n. gg. podjetnikom stavb, zidarjem in drugim

živo in gašeno apno

ter **vsakovrstno opeko za stavbe,** kakor tudi zalogo **stavbenega lesa.**

Josip Pavletič
lastnik opekarne v Mirnem
176 10—4 pri Gorici.

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu štev. 2

priporoča to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast — poper — sveče — olje — škrob — ječmen — kavino primesо — moko — gris — drobne in debele otrobe — turšico — zôb — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement bakreni vitrijol itd. 3 20—36

Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo
ter pristnega črnega in belega vina.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo (S. cl.) tiskarno črk na perilo. (P. cl.)

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
41 52—30 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič v Gorici

30 51—28 **v ulici Morelli 12**

se toplo priporoča Slovencem v Gorici in z dežele.

Ed. Pavlin v Gorici

v Nunskih ulicah

št. 10

nasproti gostilne **„Belega zajca“**

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih črk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencev, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic. Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakve, zlata za olepšanje.

Vse po nizkih cenah!!!

Opozarjam tudi, da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Krojaški mojster

FRANC ČUFER

v Gorici

v ulici sv. Antona štv. 1,

izdeluje

VSAKOVRSTNE OBLEKE

za moške po meri, bodisi fine ali priproste.

— 10 52—30

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa učencem ljudskih in srednjih šol za obila naročila.

Teodor Slabanja

srebrar

v Gorici, ulica Morelli 12

priporoča **velečastiti duhovščini** in **cerkvenim predstojnikom** svojo delavnico za izdelovanje **cerkvene posode in orodja.** Staro blago popravi, pozlati in posrebri **v ogenju** po najnižji ceni. Da si pa zamorejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgorej omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi. — Pošilja vsako blago 149 poštnine prosto!

Vinarsko in **sadjarsko društvo za Brda v Gorici**

prodaja pristno

brisko rebulo.

Ambrož Furlan

trgovec

z jedilnim blagom

— na Tržaški cesti štev. 4 v Gorici —

priporoča kavo, riž, sladkor, moko, žito, otrobe, cement, vse poljske in domače pridelke, prodaja tudi kroglje za igro.

Podružnica je:

v ulici Parcar št. 10 v Podturnu.

Postreže vestno in po zmerni ceni.

Dijake

na stanovanje s hrano sprejme slovenska rodbina. — Oglasiti se je pri upravništvu pod štev. 196. 3—2

Pekovski mojster

JAKOB GERBEC

v Gorici

ulica sv. Antona štev. 6.

PRIPOROČA

raznovrstno navadno in najfinejše pecivo, kolače za birmance itd..

katero razprodaja po starih cenah.

— 11 52 29

Zaloga vsakovrstne moke.

Goriško pivo!

(na Goriščeku II).

Podpisani priporočam svojim p. n. odjemalcem svojo posebno dobro **uležano** izvozno, marčno in uležano pivo najboljše kakovosti, dobiva se v sodčkih po $^1/_{16}$, $^1/_8$, $^1/_4$ in $^1/_2$ H. kakor tudi v posebnih steklenicah. Zajedno naznanjam, da sem v minolem letu svojo pivovarno znatno zboljšal in da sem rabil za varenje dobrega piva le najboljše blago: Žatečki hmelj in hanaški ječmen. 6 26 13

Prosec p. n. odjemalce, da se z zaupanjem obračajo name in si obilno naročajo zagotovljam, najtočnejšo postrežbo. Z najodličnejšim spoštovanjem

Fr. Wanek,
pivovar.

Usojam si naznaniti slavnemu občinstvu, da sem zapričel v Trstu trgovino za

komisijonalno in špedicijsko poslovanje.

Naročila in sicer mala v pošiljatvah po 5 kg, po pošti in od 30 kg naprej pa po železnici, izvrševal bom točno in ceno.

Razpošiljal bom razen kolonijalnega blaga tudi druge na trg spadajoče stvari, kakor sadje, zelenjavo, ribe i. dr. Pečal se bom z razprodavanjem domačih pridelkov, s prijemanjem blaga v svoja skladišča, dajal na ista naplačila in posredoval dotično prodajo na korist lastnika

Trgoval bom tudi z vinom na debelo.

Sprejmem zastopstva trdnih — za konkurenco sposobnih tvrdk in polagam za to kavcijo.

Nadejaje se, da se me sorojaki domislijo, ostajam odličnim spoštovanjem udani

Ernest Pegan,
116 (cl.) **v ulici S. Francesco štv. 6.**

OGLAS.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem po 17-letnem praktičnem svojem delovanju, v prvih goriških izdelovalnicah uteč otvoril

v Semeniški ulici št. 8

lastno zalogo z **izdelovalnico tehtnic raznovrstnih sistemov in višine,** v kateri izvršujem **vsa naročila, ki spadajo v to stroko,** kar najhitreje in po najnižji ceni. Reference o izvršenem delu more dati slavno županstvo v Št. Andrežu, kjer sem izdelal občinsko tehtnico.

Prevzemam v mehanično popravo vsakovrstne uteže, kolesa, šivalne stroje in sličnе reči.

Imam **glavno zalogo koles prvih amerikanskih sistemov,** katera so **pripoznana najboljša.** Vedno pripravljen na izvršitev se beleži udani

KAROL KOMEL,
169 20 5 v Semeniški ulici številka 8.

Slovenci in Slovenke!

Prava kava družbe sv. Cirila in Metoda, katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite. 165 33—10

Zahtevajte torej le po vseh slovenskih prodajalnicah to izborno domačo kavo. — Za Goriško in Primorsko se naroča pri tvrdki **J. Pipan & Trst.**

Glavni zalagatelj: Ivan Jebačin, Ljubljana.

Gostilna J. Peternel

na Bledu.

Podpisani priporočam slavnemu občinstvu svojo gostilno, v kateri se dobiva **izvrstno dolenjsko in istrijansko vino, Kosterjevo marčno pivo, gorka** in **mrzla jedila** in **sobe za prenočišče.**

S spoštovanjem

J. Peternel,
gostilničar.

191 3 3

Kormin-Nabrežina in obratno.

Kraji nad **Trstom** in pod **Korminom** kažejo z v e z e te proge z onimi od Nabrežine naprej in v Italiji.

Meš. 1018	Naglič 1002	Oseb. 1008	Oseb. 1014	Oseb. 1016	Oseb. 1010	Naglič 1006	Naglič 1004	Meš. 1012		km.	Postaje	km.		Meš. 1011	Naglič 1003	Naglič 1005	Oseb. 1007	Meš. 1017	Oseb. 1009	Naglič 1001	Oseb. 1015
I. II. III. razred														I. II. III. razred							
—	8·25	1·15		—	8·40	—	8·15	—	odh.	—	Dunaj	—	doh.		8·50	—	6·35	—	4·—	9·15	—
—	8·—			—	9·25		8·—				Budapest				9·20		6·29	—	—	9·50	
—	8·57	9·46	—	—	4·58	—	8·32		doh.	—	Nabrežina	—	odh.		8·32		10·51	—	7·15	8·50	—
—	9·40	9·40			7·50	—	12·54	—	odh.	—	Zagreb	—	doh.		4·20	—	7·48	—	7·24	7·24	—
—	5·30	5·30	—	—		—	5·—	—			Reka	—			11·48	—	—	—	12·12	12·12	—
6·20	8·25	9·—	12·50	2·—	4·35	5·35	8·15	8·45	odh.	—	Trst	17	doh.	7·33	8·45	10·37	11·20	5·40	7·45	8·30	11·10
—		9·16	1.05		*4·50			9·05		8	Miramar	10		7·17	**8·34		11·07	5·28	7·31		
6·38		9·21	1·10	2·23	4·55			9·12		9	Grljan	9	odh.	7·12			11·04	5·25	7·27	8·17	10·55
6·54	8·52	9·40	—	—	5·12		8·39	9·38	doh.	17	Nabrežina	—		6·53	8·16	—	10·47	5·08	7·10	8·01	
7·08	9·11	10·—		—	5·26	—	8·47	9·57	odh.		Nabrežina	50	doh.	6·35	8·11	—	10·42	4·36	6·53	7·56	—
		10·06	1·26	2·43	5·32					3	Bivij-Devin	47	odh.			10·12	40·35		6·45		10·39
7·25		10·15	1·34	2·52	5·40			10·17		8	Devin	43		6·13	7·57		10·23	4·13	6·31		10·28
7·41	9·33	10·29	1·45	3·06	5·51	6·22	9·07	10·35	doh.	16	Tržič (Monfalcone)	35	odh.	5·53	7·45	9·51	10·08	3·54	6·11	7·30	10·13
													doh.	5·50	7·44	9·49	10·06	3·52	6·09	7·29	9·55
7·46	9·34	10·30	1·47	3·08	5·53	6·23	9·10	10·37	odh.												
7·55	9·43	10·39	1·55	3·17	6·01	6·30	9·17	10·42		20	Ronki	30		5·38	7·38	9·43	10·—	3·40	6·02	7·22	9·45
8·09	9·52	10·51	2·04	3·29	6·11	6·38	9·26	11·05		25	Zagrad	25		5·25	7·30	9·35	9·51	3·29	5·52	7·14	9·31
8·16		10·57	2·10	3·35	6·17		9·31	11·14		28	Gradišče-Zdrav.	23		5·17	7·25		9·44	3·20	5·44		9·19
8·29		11·07	2·18	3·45	6·25		9·39	11·29		32	Rubije-Sovodnje	18		5·06	7·18		9·35	3·09	5·35		9·10
8·44	10·08	11·18	2·27	3·56	6·34	6·56	9·47	11·46	doh.				odh.	4·54	7·10	9·18	9·25	2·55	5·25	6·57	9·—
				Samo ob nedeljah in praznikih.						38	Gorica	12									
—	10·12	11·28	2·35	4·01	6·43	7·—	9·51	11·58	odh.				doh.	4·24	6·59	9·04	8·48	—	5·01	6·42	8·49
—	10·25	11·46	2·50	4·20	6·58	7·13	10·06	12·19	doh.	50	Kormin	—	odh.	4·—	6·45	8·50	8·30	—	4·45	6·26	8·30
—	10·35	11·56	—	—	7·21		12·30		odh.	—	Kormin	—	doh.		3·50		8·35	—	4·32	6·05	—
—	11·10	12·55	—	—	7·55		1·30		doh.	—	Videm	—	odh.		3·15		8·—	—	3·42	5·25	—
—	2·15	6·20	—	—	*1·—		6·55		doh.	—	Benetke	—			10·20		4·45	—	10·50	9·10	—
—	4·16	10·45	—	—	1·57		10·35			—	Verona P. V.	—			4·55		2·21	—	5·15	11·25	—
—	7·35	—	—	—	6·35		2·25			—	Milan	—			1·05		11·25	—	—	7·30	—
—	11·40	—	—	—	12·		6·43			—	Genova	—			8·35		6·35	—	—	2·44	—
—	5·59	—	—	—	2·05		2·30			—	Bolonja	—			6·30		2·05	—	4·50	10·35	—
—	10·47	—	—	—	6·34		6·03			—	Firence	—			3·01		9·10	—	10·—	6·10	—
—	7·35	—	—	—	1·10		—			—	Rim	—			—		2·30	—	—	2·30	11·10
—	1·36	—	—	—	6·45		—			—	Napoli	—			—		8·20	—	—	8·20	2·55
—	11·—	—	—	—	10·17		—			—	Brindisi	—	odh.		—		6·10	—	—	6·10	5·35

*) Se ustavlja v Miramaru le ob delavnikih. — **) Se ustavlja v Miramaru le od 1. jun. do 30. sept. — Ponočni čas od 6·— zvečer do 5·59 zjutraj je naznačen s pokončnimi črtami poleg minut. — Pušice kažejo, kakó treba čitati, namreč na levi od zgoraj doli, na desni pa od zdolaj gori.